

Atene in Šparta – največja polisa

A)Atene

- **lega in pomen** – celo področje jonske Atike, agrarni polis, sčasoma se razvijeta obrt in trgovina, razčlenjenost obale, glavna trgovsko-pomorska žila s kolonijami, blizu Aten zraste pomembno pomorsko mesto **Pirej**, prehod iz naturalnega v blagovno-denarni sistem, rudnik srebra **Laurion** (srebrn denar), vedno večja razslojenost (aristokracija – **evpatridi**, ljudstvo – **demos**), poljedelstvo in živinoreja počasi zgubljata pomen
- **politični razvoj** - **kraljevina (kralj + aeropag** – aristokratski svet), ljudstvo organizira ljudsko skupščino (še nima posebne veljave), plemstvo moti prevelika oblast kralja

- **9 arhontov** – 9 najvišjih uradnikov iz vrst plemstva, z mandatom 1-ega leta, ljudstvo in meščani so proti plemstvu, začetek krize (zadolževanje in propadanje kmetov, prodajo jih za sužnje)

- **timokracija** (oblika oblasti, kjer so ljudje razdeljeni v sloje po svojem premoženju) – utemeljitelj je arhont **Solon (594-993)**, razdelil je deželo na štiri upravne enote - **file**, ustanovil svet – **Bule**, ki ga je sestavljalo po 100

pripadnikov iz vsake file, štirje premoženjski razredi (ljudje brez premoženja ne morejo služiti v vojski), odvzel veliko pristojnosti aeropagu, **socialne reforme** (odpisal dolgove kmetom, ukinil sužnje zaradi zadolževanja, odkupil že prodane kmete), kmeti vseeno niso bili zadovoljni, ker jim ni dal še nadaljne možnosti za življenje, prvič so se politike udeleževali tudi meščani

- **tiranije** – izvedejo reforme, **Peistratove reforme** (kmetom daje ugodna posojila, vnaprej je odkupil pridelke, propadle kmete je dal na javna dela), pomagal je obrtnikom (podpiral je atiško keramiko), Atene so se močno razvile (obrtniško, trgovsko in kulturno), nove zgradbe in velik vodovod, povečal se je

zunanji ugled, sinova **Hipija** in **Hiparh** pa sta izkoriščala svoj položaj, dokler ni reformator **Kleisten** zopet uvedel blaginjo

- **demokracija** – **Kleisten** je zagotovil mestnemu prebivalstvu več pravic, onemogočil plemstvo, razdelil je Atiko na 10 fil (v vsaki fili je bilo pokrito podeželjsko, mestno in obalno prebivalstvo), iz vsake file je 10 **volejev**, voleji pripravljajo predloge ljudski skupščini, ki postaja pomembna (zametki

demokracije), kleisten je nato razširil državljske pravice na vse ljudi, organ, ki je začel upravljati državo je **ljudska skupščina** (zakonodajna, sodna in izvršna oblast = so v medsebojnem razmerju), vojsko so vodili izvoljeni poveljniki – **strategi**, oblast je

pripadala vsem moškim starim nad 20 let (ženske, sužnji in tujci niso imeli pravic), **demokracija je sužnjlastniška**

C)Šparta

- **lega in pomen** – na jugu Peloponeza v Lakoniji, nastala je že v mikenski dobi, združilo se je več srenj okoli utrdb, rodovitna polis (reka **Eurotas**), prvotni prebivalci so **Ahajci**, izrinejo jih **Dorci**, v 8 st. je to že dorska polis (prvotne prebivalce so **pobili, podjarmili** ali **asimilirali**), trije razredi: **spartiati, perikoni** in **heloti** (podjarmljeni Ahajci)